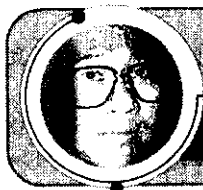

ทัศนคติคนไทย และ 'สังคมसानันท์'

**วารกรณ์
ลามโกศ**

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ VARAKORN@DPU.AC.TH

เมื่ออาทิตย์ที่ผ่านมา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย หรือที่รู้จักกันในนามของ TDRI (คุณอำนวย ปันยารชุน เป็นประธานสภาสถาบัน) ได้จัดสัมมนาประจำปี (year-end conference) ซึ่งได้จัดต่อเนื่องกันมาทุกปีเป็นเวลากว่าสิบปีแล้ว ในหัวข้อ "สู่สังคมसानันท์" ซึ่งเป็นหัวข้อที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ของบ้านเมือง อย่างไรก็ตาม เนื้อหาไม่ได้ชี้ตรงอยู่เฉพาะปัญหาภาคใต้ หากครอบคลุม กว้างขวางไปทั่วทุกส่วนอย่างน่าสนใจ

เนื้อหาการสัมมนาครอบคลุมเรื่องการसानันท์ในหลากหลายมิติ ดังนี้

- (ก) ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์
 - (ข) ความसानันท์ที่ภายใต้ความเหลื่อมล้ำในสังคม
 - (ค) การดูแลปัญหาความขัดแย้งในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
 - (ง) การประสานความขัดแย้งในด้านแรงงานของไทย
 - (จ) ระบบค่านิยมของคนไทยกับการสร้างสังคมसानันท์
- หัวข้อสุดท้ายของเนื้อหาคือส่วนที่ผู้เขียนมีส่วนร่วมอยู่ด้วย ธุรกิจบัณฑิตย์เพลซของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ได้ร่วมกับ TDRI ศึกษาในเรื่องทัศนคติของคนไทยที่มีต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคม ดร. พวงทอง ภวัครพันธุ์ และ ดร. สุรินทร์ โหระชัยกุล แห่งคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ร่างแบบสอบถามและใช้ข้อมูลจากโพธมาวิเคราะห์เขียนเป็นบทความ ส่วนเนื้อหาในข้อเขียนนี้มาจากความคิดของผู้เขียนเอง

จากการสอบถามคนที่มิถูกมีสำเนาทั้งประเทศ จำนวน 1,154 คน โดยสำรวจเมื่อกลางเดือนตุลาคม 2548 จำนวน 19 คำถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนแรก ต้องการทราบว่าเป็นด้วยกับข้อความที่แสดงออกถึงทัศนคติในเรื่องต่างๆ

ส่วนที่สอง ให้แสดงความคิดเห็นว่าควรมีมาตรการลงโทษในเรื่องต่างๆ หนักหนาเพียงใด ตั้งแต่ปรับเป็นเงิน จำคุกเบา จำคุกปานกลาง จำคุกตลอดชีวิต ประหารชีวิต วิสามัญฆาตกรรม ริบทรัพย์สิน และมาตรการอื่นๆ (เพื่อประเมินขั้นดี คือการออกถ้อยคำ

สิ่งที่ไม่ชอบอารมณ์ และความรุนแรงของความคิดเห็น) และส่วนที่สาม ให้ตอบว่าผู้ที่ถูกตัดสินประหารชีวิตและจำคุกตลอดชีวิตแล้วสมควรได้รับการลดหย่อนผ่อนโทษหรือไม่ ในส่วนแรกให้ตอบว่าเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่มีความคิดเห็นต่อข้อความ 7 ข้อ ดังนี้

- (1) คนขายยาเสพติดส่วนใหญ่คือพวกทรยศต่อชาติ
- (2) สาเหตุส่วนใหญ่ของการฆ่าข่มขืนเกิดจากพวกโรคจิต
- (3) สาเหตุสำคัญของปัญหา 3 จังหวัดภาคใต้เกิดจากความไม่จงรักภักดีต่อชาติไทย
- (4) สาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนอาชีวะยกพวกตีกันเกิดจากการนิยมความรุนแรง

(5) สาเหตุส่วนใหญ่ที่แม่ทิ้งลูกเพราะความเห็นแก่ตัวของแม่

(6) รัฐบาลควรหาทางสกัดกั้นไม่ให้มีม็อบชาวไร่ ชาวนา เข้ามาประท้วงในกรุงเทพฯ

(7) แรงงานต่างด้าวคือภาระของสังคมไทย

คำตอบที่ได้นำตกใจพอสมควรในทุกข้อยกเว้นเรื่องม็อบชาวกู๋ กล่าวคือ ผู้ตอบเห็นด้วยกับทุกข้อความ (ทุกชั้นอายุ อาชีพ และทุกระดับการศึกษา) อย่างท่วมท้นเกินร้อยละ 50 เฉพาะในเรื่องสกัดม็อบไม่ให้เข้ากรุงมีผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยใกล้เคียงกัน คือประมาณร้อยละ 36

ผู้เขียนมีความเห็นว่าคำตอบจากส่วนแรกแสดงให้เห็นว่าสังคมไทยส่วนใหญ่มีความเข้าใจในหลายเรื่องที่ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงทางวิชาการ เช่น การฆ่าข่มขืนเกิดจากพวกโรคจิต (คนปกติที่ข่มขืนและฆ่าปิดปากก็มีมากมาย) และแรงงานต่างด้าวคือภาระของสังคมไทย (หากเศรษฐกิจไทยขาดแรงงานต่างด้าวจะไม่มีใครกรีดขาง ขาดลูกเรือประมง ขาดคนทำงานบ้าน และทำงานที่หนักและสกปรกชนิดที่คนไทยไม่ชอบทำ)

นอกจากนี้ ดูจะคว่นสรุปปัญหาที่ซับซ้อนอย่าง "ไร้เดียงสา" ดังเช่นในเรื่องสาเหตุปัญหา 3 จังหวัดภาคใต้ว่ามาจากความไม่จงรักภักดีต่อชาติไทย นักเรียนอาชีวะยกพวกตีกันเพราะนิยมความรุนแรง และแม่ทิ้งลูกเพราะความเห็นแก่ตัว

ในส่วนที่สองเป็นเรื่องมาตรการลงโทษในเรื่องต่อไปนี้ (1) ผู้ติดยาเสพติด (2) พ่อค้ายาเสพติด (3) สามเณรทำร้ายร่างกาย

- ภรรยา (4) ข่มขืน (ไม่ได้ฆ่า) (5) ฆ่าข่มขืน (6) นักเรียนอาชีวะยกพวกตีกันจนทำให้ผู้อื่นพิการหรือเสียชีวิต (7) แม่ทิ้งลูกจนทำให้ลูกเสียชีวิต (8) แรงงานต่างด้าวมานายจ้าง (9) ผู้ก่อความรุนแรงในสามจังหวัด (10) ข้าราชการ-นักการเมืองคอร์รัปชั่น (11) ม็อบก่อจลาจล

ผู้ตอบส่วนใหญ่แสดงความเห็นให้ลงโทษขั้นหนัก (จำคุก 21 ปี ถึงตลอดชีวิต บวกกับประหารชีวิต และวิสามัญฆาตกรรม

กรรม) ใน 6 จาก 11 เรื่อง กล่าวคือ ในเรื่อง (ก) ลงโทษพ่อค้า ยาเสพติด (ให้ลงโทษ 3 โทษหนักข้างต้นรวมกัน มีผู้แสดงความเห็นถึงร้อยละ 80) (ข) ช่มชู้ร้อยละ 66.4 (ค) ช่มชู้แล้วฆ่า ร้อยละ 94.6 (ง) แรงงานต่างด้าวผ่านนายจ้างร้อยละ 67.5 (จ) ผู้ก่อความรุนแรงในสามจังหวัดภาคใต้ร้อยละ 83.6 (ฉ) ข้าราชการ การการเมืองคอร์รัปชันร้อยละ 50.7

สำหรับผู้ติดยาเสพติดความเห็นกระจายกันไป ส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 21.2 เห็นว่าควรจำคุก 2-10 ปี ส่วนเรื่องสามมีทำร้าย ร่างกายภรรยาความเห็นก็กระจายกันทั่วไปเช่นกัน ส่วนใหญ่ เห็นว่าควรจำคุกระดับเบา คือไม่เกิน 1 ปี และระหว่าง 2-10 ปี

สำหรับนักเรียนอาชีวะตึกกันส่วนใหญ่เห็นควรให้จำคุกระดับ กลาง แต่ร้อยละ 21.3 เห็นควรให้จำคุก 21 ปี ถึงตลอดชีวิต และร้อยละ 11.5 เห็นว่าควรประหารชีวิต ในกรณีแม่ทิ้งลูกจน ทำให้ลูกเสียชีวิตนั้นส่วนใหญ่เห็นควรให้จำคุก 2-10 ปี และ 11-20 ปี ร้อยละ 20.5 เห็นควรให้จำคุก 21 ปี ถึงตลอดชีวิต และร้อยละ 13.7 ให้ประหารชีวิต

ในเรื่องม็อบก่อกองจลาจล ร้อยละ 26.5 ต้องการให้ปรับเป็นเงิน ร้อยละ 22.4 จำคุกไม่เกิน 1 ปี และร้อยละ 18.3 จำคุก 2-10 ปี

ทัศนคติของผู้ตอบส่วนใหญ่ใน 8 จาก 11 เรื่องดังกล่าวข้างต้น ที่ต้องการให้ลงโทษหนักสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่เรียกว่า “อำนาจนิยม” ในสังคมไทย คนไทยชอบ “อัศวินม้าขาว” มากถึงไขปัญหา อย่างรวดเร็ว ทันด่วน เค็ดขาด ไม่อ่อนแอ ค่านิยมนี้สะท้อนให้เห็น ในการยอมรับหรืออย่างน้อยก็ไม่ปฏิเสธการใช้วิสามัญฆาตกรรมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาลไทยใน 3-4 ปีที่ผ่านมา

ดร.พวงทอง และ ดร.สุรัตน์ ระบุว่า “ความเป็นพวกเรา” (we/us) และการเป็น “คนอื่น” (others) เป็นส่วนสำคัญใน ทัศนคติของคนไทยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคม

คนไทยมีขึ้นติดกับคู่เสพยาเสพติดซึ่งถือเป็น “พวกเรา” (ญาติ ลูกหลาน) แต่ “ผู้ค้ายาเสพติด” เป็นคนอื่น ดังนั้น จึงต้องลงโทษ ให้หนักเช่นเดียวกับ “คนอื่น” เช่น พวกช่มชู้ แรงงานต่างด้าว ผู้ก่อความรุนแรงในสามจังหวัดภาคใต้ และข้าราชการการเมืองที่ คอร์รัปชัน

“พวกเรา” อื่นๆ ได้แก่ พวกสามมีทำร้ายภรรยา นักเรียน อาชีวะ แม่ทิ้งลูก ม็อบก่อกองจลาจล ซึ่งมีโอกาสเป็นญาติพี่น้องของเรา ดังนั้น คนไทยจึงไม่ต้องการลงโทษหนัก ซึ่งต่างจาก “พวกคนอื่น” (โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานต่างด้าว ซึ่งทั้งเป็นภรรยา และหากผ่านนายจ้างตายก็เป็น “คนเลวมาก”) ที่สมควรลงโทษหนัก โดยเฉพาะข้าราชการและนักการเมืองคอร์รัปชันที่น่าเบื่อหน่าย

คำตอบในส่วนที่สามเรื่องอภัยโทษให้คนผิด ผู้ตอบถึงร้อยละ 62.4 มีความเห็นที่ไม่ควรลดหย่อนโทษหรือให้อภัยผู้ถูกตัดสิน จำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต

นอกจากความเป็น “อำนาจนิยม” และเห็นว่าคนเหล่านี้เป็น “คนอื่น” แล้ว คนไทยมองว่าการถูกลงโทษตามกฎหมายคือการแก้แค้นของสังคมมิใช่การปรับแก้ไขอุปนิสัยและพฤติกรรมของผู้กระทำผิดซึ่งเป็นแนวคิดสมัยใหม่ (rehabilitation)

ถึง ถึงแม้ว่าผู้ตอบบางส่วนอาจตอบคำถามทันทีโดยไม่ได้ไตร่ตรองก่อนจนทำให้ผลออกมาดูรุนแรงเกินความจริง แต่ก็พอสรุปได้ว่าทัศนคติของคนไทยที่สะท้อนออกมาจากโพล ชูถึงประเด็นที่นี้เป็นเรื่องน่าห่วง และไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้าง สังคมสมานฉันท์ (ดร.มารค ตามไท นักวิชาการด้านสันติธรรม มีชื่อ ระบุในงานสัมมนาที่ว่า สังคมสมานฉันท์ คือสังคมที่คนไม่เกลียดชังกันโดยไม่ต้องถึงกับรักและห่วงใยกัน) จนสมควรได้รับการพิจารณาแก้ไขโดยไม่ปล่อยทิ้งไว้ให้สิ้นไหลไปตามธรรมชาติ

ถึงแม้พฤติกรรมของมนุษย์จะไม่เป็นไปตามความคิดเห็นที่ แสดงออกต่อแบบสอบถามเสมอไปและพฤติกรรมของแต่ละคน อาจแปรเปลี่ยนไปภายใต้เงื่อนไขที่ผันแปรได้ แต่ผลจากการสำรวจทัศนคติครั้งนี้ทั้งคำถามไว้มากกว่าให้คำตอบ

อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดทัศนคติ “พวกเรา” และ “คนอื่น” ในสังคมไทย?

ทัศนคตินี้รุนแรงขึ้นกว่าในอดีต?

และมีอะไรเป็นตัวเร่ง?

ทัศนคติเช่นนี้ไม่ช่วยให้เกิดความสมานฉันท์ในสังคมจริงหรือไม่?

“อำนาจนิยม” มีส่วนร่วมอย่างไรและมากน้อยเพียงใดในการ บั่นทอนความเป็นสังคมสมานฉันท์ของสังคมไทย?